

لخته خون؛ از علائم تا عوارض

لخته‌های خون توده‌های نیمه‌جامد خون هستند که در سیاهرگ‌ها یا سرخرگ‌های بدن شکل می‌گیرند.

لخته‌های خون توده‌های نیمه‌جامد خون هستند که در سیاهرگ‌ها یا سرخرگ‌های بدن شکل می‌گیرند.

به گزارش ایسنا، عصر ایران به نقل از «مدیکال نیوز تودی» نوشت: لخته خون ممکن است ساکن باشد که به نام ترومبوز شناخته می‌شود و جریان خون را مسدود کند و یا حرکتی آزادانه داشته که به نام آمبولی شناخته می‌شود و به نقاط مختلف بدن سفر کند.

نشانه‌ها و علائم

برخی افراد در معرض خطر بیشتری برای تشکیل لخته خون قرار دارند. به گفته انجمن هماتولوژی آمریکا، عوامل زیر خطر تشکیل لخته خون در یک فرد را افزایش می‌دهند:

- مصرف داروهای ضد بارداری خوراکی

- بی‌حرکی، به عنوان مثال، طی بستری شدن در بیمارستان یا سفرهای طولانی با هواپیما

- چاقی

- سیگار کشیدن

- سن بالای ۶۰ سال

- سابقه خانوادگی تشکیل لخته‌های خون

- بارداری

- برخی انواع سرطان

- استفاده از کاتتر در گذشته

- تروما

- بیماری‌های التهابی مزمن

- دیابت

افرادی که در معرض خطر تشکیل لخته خون قرار دارند باید از نشانه‌ها و علائم مرتبط با این شرایط آگاه باشند. به گفته انجمن لخته خون آمریکا، علائم با توجه به نوع لخته خون متفاوت هستند.

ترومبوز سیاهرگی عمقی

ترومبوز سیاهرگی عمقی لخته خونی است که معمولاً در یک سیاهرگ اصلی در پا شکل می‌گیرد اما تشکیل آن در لگن یا دست نیز وجود دارد.

ترومبوز سیاهرگی عمقی ممکن است موجب هیچ نشانه‌ای نشود، اما در صورت بروز علائم می‌توانند شامل موارد زیر باشند:

- احساس گرما در محل تشکیل لخته خون

- حساسیت به لمس یا احساس درد در پا یا دست تحت تاثیر قرار گرفته

- تورم در پا یا دست تحت تاثیر قرار گرفته

- تغییر رنگ پوست به قرمز یا بنفش

علائم اغلب به محل تشکیل لخته خون محدود شده و تنها یک دست یا پا را تحت تاثیر قرار می‌دهند. درد یا ناراحتی ناشی از این نوع لخته خون ممکن است مشابه با احساس کشیدگی عضله باشد.

آمبولی ریوی

آمبولی ریوی زمانی رخ می‌دهد که یک لخته خون یا بخشی از آن با عبور از سیاهرگ‌ها در نهایت وارد ریه شود. این شرایط می‌تواند مرگبار باشد.

از علائم شایع آمبولی ریوی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- درد شدید در سینه به ویژه هنگام تنفس عمیق

- سرفه خون آلود

- تب

- سرگیجه

- نبض سریع

- تنگی نفس ناگهانی

- تعریق بدون دلیل مشخص

هر فردی که هر یک از این نشانه‌های آمبولی ریوی را تجربه می‌کند باید بلافاصله در پی دریافت کمک پزشکی اضطراری باشد.

لخته‌های سرخرگی

لخته‌های خون سرخرگی معمولا بلافاصله موجب شکل‌گیری علائم می‌شوند زیرا سریع‌تر از دیگر انواع لخته‌های خون اکسیژن‌رسانی به اندام‌ها را متوقف می‌کنند. آنها می‌توانند موجب علائم و عوارض مختلفی از جمله حمله قلبی، سکته مغزی، درد شدید و فلج شوند.

مکان‌های دیگر

اگرچه ترومبوز سیاهرگی عمقی و آمبولی ریوی شایع هستند، اما لخته‌های خون می‌توانند در بخش‌های دیگر بدن نیز شکل بگیرند.

شکل‌گیری لخته‌های خون در دیگر بخش‌های بدن ممکن است موجب علائم زیر شود:

شکم: شکم درد، استفراغ، یا اسهال

مغز: دشواری در صحبت کردن، ضعف در صورت یا دست ها، مشکلات بینایی، سرگیجه، یا سردرد شدید

قلب: سنگینی در سینه، سینه درد، تنگی نفس، حالت تهوع، احساس سبکی سر، یا ناراحتی در قسمت بالایی بدن

تشخیص

روند تشخیص می تواند با توجه به مکان مشکوک به وجود لخته خون متفاوت باشد.

پزشک ممکن است پرسش های را درباره علائم فرد مطرح کرده و یک معاینه بدنی از وی داشته باشد.

برخی آزمایش های معمول شامل موارد زیر می شوند:

- سونوگرافی که پزشک معمولا برای تشخیص ترومبوز سیاهرگی عمقی استفاده می کند

- ونوگرافی که از یک رنگ برای نمایش جریان خون و لخته ها در سیاهرگ ها استفاده می شود

- اسکن ام آرآی

- آنژیوگرام ریوی که در آن پزشک از رنگ و تصویربرداری پرتو اکس از سینه برای تشخیص وجود آمبولی ریوی استفاده می کند

پزشکان ممکن است از سی تی آنژیوگرافی برای بررسی لخته های خون در سر، گردن، سینه یا شکم استفاده کنند. این آزمایش شامل تزریق یک ماده حاجب در جریان خون و تصویربرداری رایانه ای برای نمایش جریان خون و آشکار شدن هر گونه لخته می شود.

پزشک ممکن است تصویربرداری پرتو اکس از سینه را برای بررسی دیگر دلایل احتمالی برخی بروز علائم آمبولی ریوی، مانند سینه پهلو تجویز کند.

درمان

درمان لخته های خون شامل کاهش اندازه لخته موجود و پیشگیری از تشکیل لخته های خون جدید می شود.

روش های درمانی معمول برای لخته های خون شامل موارد زیر می شوند:

- داروهای ضد انعقاد به نام رقیق کننده های خون که به پیشگیری از تشکیل لخته های خون جدید کمک کرده و از رشد لخته های خون موجود جلوگیری می کنند

- ترومبولیتیک درمانی برای حل شدن لخته های خون

- جوراب های فشرده سازی

- فیلترهای ونا کاوا، دستگاه های کوچکی که یک جراح می تواند برای پیشگیری از سفر لخته خون به ریه ها وارد سیاهرگ ها کند

فرد باید با پزشک خود درباره گزینه های درمان صحبت کند. افراد هنگام استفاده از دارو باید دوز تجویزی پزشک را مصرف کنند.

برخی داروها مانند رقیق کننده های خون می توانند به درمان لخته های خون و پیشگیری از تشکیل لخته های خون جدید کمک کنند. جوراب های فشرده سازی نیز از جمله گزینه های مفید برای پیشگیری هستند.

اگرچه همه لخته های خون قابل اجتناب نیستند اما فرد می تواند اقداماتی را در راستای پیشگیری از تشکیل آنها انجام دهد. از آن جمله می توان به موارد زیر اشاره کرد:

- قرار دادن پا به میزان ۶ اینچ (۱۵ سانتیمتر) بالاتر از قلب هنگام استراحت

- پوشیدن لباس های گشاد

- فعالیت بدنی و دنبال کردن یک رژیم ورزشی

- پوشیدن منظم جوراب های فشرده سازی

- محدود کردن مصرف نمک تا حد امکان

- تغییر وضعیت به طور مکرر هنگام سکون برای مدت طولانی

- پرهیز از نشستن یا ایستادن برای بیش از یک ساعت

- مصرف تمام داروهای تجویز شده توسط پزشک

- پرهیز از قرار دادن بالش زیر زانوها

- پرهیز از چهارزانو نشستن

- پیشگیری از ضربه خوردن یا آسیب دیدگی پاها

عوارض

لخته های خون می توانند موجب مشکلات پزشکی جدی شوند. اگر لخته خون پاره شود می تواند به ریه ها، قلب یا مغز سفر کرده و جریان خون به این اندام های حیاتی را مسدود کند. فرد ممکن است در نتیجه این شرایط یک سکته مغزی یا حمله قلبی را تجربه کند.

تشکیل لخته های خون در زمان بارداری شایع است که اغلب از کم تحرکی ناشی می شود. تشکیل یک لخته خون در این دوران می تواند به بروز عوارض زیر منجر شود:

- نارسایی جفت که به معنای عدم تامین مواد مغذی و اکسیژن کافی توسط جفت برای جنین است

- یک لخته خون در جفت که می تواند به جنین آسیب برساند

- محدودیت رشد درون رحم که مانع رشد مناسب جنین می شود

این عوارض احتمالی افزون بر عوارضی هستند که برای همه افراد شایع هستند، از جمله:

- ترومبوز یا انسداد مانند ترومبوز سیاهرگی عمقی یا ترومبوز سیاهرگی مغزی که به واسطه تشکیل لخته خون در مغز رخ می دهد

- سکتہ مغزی

- آمبولی ریوی

- حملہ قلبی

- ترومبوآمبولی سیاهرگی